

Stövelstorps kyrka

56.1591, 12.8383

Man tror att Stövelstorps kyrka ursprungligen uppfördes omkring år 1200. Bland annat har fynd gjorts som visar på likhet med Ausås kyrka som byggdes vid denna tid. Förmodligen var stenhuggarverkstaden den samma för båda kyrkorna.

Ett vapenhus byggdes till i söder på 1400-talet, och sannolikt tillkom även kyrktornet vid samma tid.

I mitten av 1700-talet byggde man till en korsarm på norra sidan och 1846 byggdes en korsarm till på södra sidan. Men det var inget lätt beslut för kyrkostyrelsen att ta hur kyrkan skulle göras större. Hela sju olika förslag på utvidgning gjordes innan den till slut genomfördes under ledning av professor Carl Georg Brunius i Lund.

Det tresidiga koret fick sin nuvarande utformning vid en ombyggnad 1894.

Kyrkan har även senare genomgått en del smärre förändringar.

När kyrkan på 1400-talet fick valv kom en del av de tidigmedeltida kalkmålningarna att byggas över. En del är dock fortfarande synliga i kyrkorummet.

Den första altartavlan man har uppgifter om införskaffades på 1630-talet, men i början av 1800-talet ansågs den inte längre passa i kyrkan. I den närbelägna moderkyrkan i Ausås hade man en altarpopsats från 1758 skapad av Johan Ullberg i Finja, men denna ville man ersätta och hade därför beställt en ny tavla av historiemålaren Alexander Malmqvist i Lund.

Detta gjorde Strövelstorpsborna avundsjuka, och de beställde därför också en tavla hos samme konstnär.

Till sockenmännens belåtenhet blev tavlan i Strövelstorp större men kostade också i gengäld något mer än tavlan i Ausås. Malmqvist hade hämtat sitt motiv från altartavlan som finns i Kungsholms kyrka i Stockholm, målad av professor Fredric Westin. Dock är det ingen direkt kopia, för Malmqvist målade till en extra soldat nere till höger på tavlan.

Bakom altaret finns två gravstenar över dels den danske riksmarsken Tyge Krabbe och dennes hustru Anne Rosenkrantz samt Tyges far Morgens Krabbe och Karen Ged.

Tyge Krabbes gravsten är speciell så tillvida att det var en av de första gravstenarna i det danska landskapet Skåne som hade dansk text. Tidigare skrev man på latin, men man kan se att stenhuggaren hade vissa problem och var ovan att skriva på danska. Några av bokstäverna är vända bak och fram.

Kyrkan har haft flera predikstolar. Tidigare nämnde träsnidaren Johan Ullberg hade förutom altarpopsatsen också gjort en predikstol till Ausås kyrka - liksom hit till Strövelstorps kyrka. Denna ersattes dock i mitten av 1800-talet med en ny skapad av en snickare Hellqvist, som gjorde den med en predikstol i Västra Karups kyrka som förebild.

Ullebergs predikstol från mitten av 1700-talet såldes då på auktion för 10 riksdaler. Redan i slutet av 1800-talet bytte man åter predikstol till den nuvarande.

Även en tidigare medeltida dopfunt kasserades i mitten av 1800-talet. Den nuvarande dopfunten har anknytning till de brittiska öarna! Den skänktes till kyrkan 1927 av grevinnan Irma von Geijer, och samtidigt skänkte ryttmästare Wilhelm von Gejer en avgjutning av ett dopfat som kyrkan förlorade 300 år tidigare - sannolikt bortrövad under någon dansk-svensk fejd. Originalen hamnade i Lenhovda kyrka i Småland, där dopfatet fortfarande finns kvar.

Dopfuntens som alltså är tillverkad i början av 1900-talet, har en av Själlands vackraste dopfuntar som förebild, den i Tikjøps kyrka. Stenmästaren som tillverkade den dopfunten var verksam omkring år 1200, hette Alexander och var engelsman eller en i England utbildad stenmästare.

En så kallade kalvariegrupp från slutet av 1400-talet, troligen tillverkad i Tyskland är placerad på en bjälke i valvet mellan tornrummet och långskeppet. Tidigare var den placerad i triumfbågen, men flyttades undan i början av 1800-talet och tog åter fram först på 1930-talet då den fick sin nuvarande placering.

Förutom Maria och Johannes på var sin sida om Jesus på korset, finns även de fyra evangelisterna representerade på ändarna av korset. Vi kan se överst se örnen, som är symbolen för Johannes. Till vänster tjuren för Lukas, lejonet till höger symboliserar evangelisten Markus och längst ner finns människan som representerar Matteus.

Det var i samband med att kyrkan fick sin första orgel som kalvariegruppen flyttades eftersom den skymde sikten mellan orgeln och altaret. Denna orgel som byggdes av dåtidens främsta orgelbyggare Pehr Zacharias Strand i Stockholm såldes senare på 1880-talet till Västra Broby kyrka där den slutligen hamnade på tornvinden.

Därefter har Strövelstorps kyrka haft ytterligare ett antal orglar, innan man 1961 fick den nuvarande byggd av

Frederiksborgs orgelbyggeri, och som är placerad i södra skeppet.

1947 påträffades fragment av en ornerad strandsten några hundra meter från kyrkan. Stenen visade sig vara en del av en så kallad piscina som med all säkerhet tillhört kyrkan under medeltiden, och det är med hjälp av denna man kan ange kyrkans byggår till omkring år 1200. En piscina fanns inmurad i eller i närheten till altaret i de medeltida kyrkorna, och där sköljde och rengjorde man nattvardskärl och hällde ut dopvatten, som sedan rann ner i kyrkans grund och på sätt stannade kvar i vigd jord.

Här på Strövelstorps kyrkogård ligger flygpionjären Elsa Andersson begravd. Hon tilldelades 1920 aviatördiplom nr 203 som första svenska kvinna. Hon lät också 1921 utbilda sig till fallskärmshoppare i Berlin.

Vid hennes tredje hopp som skedde den 22 januari 1922 utanför Askersund i Närke gick något fel. Fallskärmen utvecklade sig inte och hon avled vid nedslaget.

Filmen "Så vit som en snö" från 2001 i regi av Jan Troell är baserad på hennes liv.

Källor:

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Pdf: "Strövelstorps kyrka - kulturhistorisk karakteristik och bedömning". Lunds stift 2016 jais arkitekter Kristina Simonsson.

Bok: "Strövelstorp. En skånekyrka genom åtta sekler". Bengt Åberg 1949.